

पाठः 12 - संख्या

1. संख्या शब्दानि मेतनं कुरुत।

सप्त	-	7
दश	-	10
अष्ट	-	8
नवदश	-	19
षट्	-	6
द्वादश	-	12

2. उचितं संख्यावाचक शब्दं लिखत।

- सप्ताहे सप्त दिनानि भवन्ति।
- मम द्वौ पादौ स्तः।
- मम गृहे पञ्च जनाः सन्ति।
- हस्ते पञ्च अङ्गुल्यः सन्ति।
- वेदाः चत्वारः सन्ति।
- रावणस्य दश मुखानि आसन्।

3. रिक्तस्थानानि पूरयत।

- एकः षट् च सप्त भवन्ति।
- पञ्च पञ्च च दश भवन्ति।
- द्वौ सप्त च नव भवन्ति।
- चत्वारः त्रय च सप्त भवन्ति।
- द्वौ नव च एकादश भवन्ति।

(2)

4. संस्कृतेन उत्तरत।

- (i) दशरथस्य कति पुत्राः आसन्? चत्वारः पुत्राः
- (ii) सप्ताहे कति दिनानि भवन्ति? सप्त दिनानि
- (iii) भारते कति ऋतवः भवन्ति? षट् ऋतवः
- (iv) वर्षे कति मासाः भवन्ति? द्वादश मासाः

5. अनुवादं कुरुत।

- (i) मम द्वे नेत्रे स्तः।
- (ii) वयं नेत्राभ्याम् पश्यामः।
- (iii) मम द्वौ पादौ स्तः।
- (iv) वयम् मुखेन वदामः।
- (v) मम द्वे हस्ते स्तः।

6. उचितेन क्रियापदेन वाक्यपूर्तिं कुरुत।

- (i) अहम् हस्तेन खादामि।
- (ii) सः नेत्राभ्याम् पश्यति।
- (iii) सः पादाभ्याम् चलति।
- (iv) बालकाः हस्ताभ्याम् नमन्ति।
- (v) अहं पुस्तकं पठामि।

पाठः 13- दशमः कुत्र अस्ति

1. मञ्जूषायां प्रदत्तेन उचितेन पदेन वाक्यानि पूरयत।

- (i) एकदा दश मित्राणि भ्रमणाच्च गच्छन्ति।
- (ii) ते नगरात् बहिः आगच्छन्ति।
- (iii) दशमः कुत्र अस्ति।
- (iv) सर्वे दुःखिताः भवन्ति।
- (v) एकः बालकः वृद्धम् सर्वम् कथयति।

2. पद परिचय दीयताम् ।

- (i) पश्यन्ति - दृश्, धातु, लट्, लकारः, प्रथम पुरुष
बहु वचनम्
- (ii) युष्माकम् - युष्मद् शब्दः, षष्ठी विभक्तिः, बहु वचनम्
- (iii) मित्राणि - मित्र शब्दः, नपुंसकलिङ्गा, प्रथमा विभक्तिः,
बहु वचनम्
- (iv) भवन्ति - भू धातु, लट्, लकारः, प्रथम पुरुष,
बहु वचनम्
- (v) नगरात् - नगर शब्दः, नपुंसकलिङ्गा, पञ्चमी विभक्ति,
एक वचनम्

4. उचितं क्रियापदानि चित्वा लिखत ।

- (i) अहम् भ्रमणाय गच्छामि ।
- (ii) एकः बालकः गणयति ।
- (iii) बालकः कथयति ।
- (iv) सर्वे इतस्ततः पश्यन्ति ।
- (v) अधुना किम् कुर्मः ।

5. प्रश्नानां उत्तराणि लिखत ।

- (i) कति बालकाः भ्रमणाय अगच्छन् ? दश
- (ii) ते भ्रमणाय कुत्र अगच्छन् ? नगरम्
- (iii) मार्गे कः अगच्छत ? वृद्धः
- (iv) वृद्धः किम् अपृच्छत ? दुःखस्य कारणम्
- (v) तत्र कः अपृच्छति ? एकः वृद्धः

धातु रूपम्

	एक वचनम्	द्विवचनम्	बहु वचनम्
प्रथम पुरुषः	पठति	पठतः	पठन्ति
मध्यम पुरुषः	पठसि	पठथः	पठथ
उत्तम पुरुषः	पठामि	पठावः	पठामः